

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดำเนินธุรกิจอุตสาหกรรมในปัจจุบันต้องเผชิญกับการแข่งขันและความท้าทายด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี แรงกดดันจากสภาวะแข่งขันที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นเป็นลำดับรวมทั้งกระแสโลกหรือโลกาภิวัตน์ทำให้การดำเนินธุรกิจต้องปรับตัวเพื่อให้เติบโตและพัฒนาได้อย่างยั่งยืน (Sustainable Growth and Development) ดังนั้นการแสดงถึงความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสังคมควบคู่ไปกับการเสริมสร้างประสิทธิภาพและการเติบโตทางธุรกิจเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างมากในปัจจุบันและอนาคต (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2551)

การที่กิจการดำเนินธุรกิจภายใต้กลุ่มอุตสาหกรรมที่ต่างกัน ย่อมจะมีสภาพการดำเนินงานที่ต่างกัน บางกลุ่มอุตสาหกรรมมีการดำเนินธุรกิจโดยไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่บางกลุ่มอุตสาหกรรมดำเนินธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมาก เป็นเหตุให้กลุ่มอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้ความสนใจต่อความรับผิดชอบต่อสังคมมากกว่ากลุ่มอุตสาหกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (ลัดดา นามดิษฐ์, 2552) ในช่วงที่ผ่านมาพบว่าการพัฒนาเศรษฐกิจในภาคอุตสาหกรรมเป็นอย่างมาก เพราะเป็นรายได้หลักของประเทศ ทำให้ความเจริญเติบโตทางด้านอุตสาหกรรมค่อนข้างสูง ส่งผลให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก เนื่องจากการพัฒนานั้นเป็นไปอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังขาดจิตสำนึกในการรักษา ดูแล และปกป้องทรัพยากรธรรมชาติ เป็นเหตุให้เกิดปัญหาทางด้านมลพิษ ซึ่งส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อกิจการ เช่น มลพิษทางน้ำ ได้แก่ ปัญหาน้ำผิวดิน ที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งชุมชน และการเกษตรประเภทปศุสัตว์ ปล่อยน้ำเสียลงแหล่งน้ำสาธารณะ ปัญหามลพิษทางอากาศ จากการตรวจพบฝุ่นละอองสูงกว่าค่ามาตรฐาน ซึ่งเกิดจากกิจกรรมโรงโม่ เหมืองหิน และปูนซีเมนต์ จะเห็นว่าโรงงานอุตสาหกรรมเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และยังสร้างผลกระทบนี้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากขาดความตระหนักในการจัดการมลพิษที่เกิดขึ้น ดังนั้นองค์กรต่างๆ จึงจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) ควบคู่กับการดำเนินธุรกิจ ไม่ใช่เพียงเพื่อให้อยู่ในกระแสโลกเท่านั้น แต่สังคมในปัจจุบันทั้งระดับสากลและในระดับประเทศต่างคาดหวังถึงความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจอย่างมาก เนื่องจากสังคมเรียนรู้ว่าธุรกิจที่มุ่งจะสร้างการเติบโต

ทางเศรษฐกิจนั้นสามารถสร้างผลกระทบเชิงลบให้แก่สังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมากมาย (สถาบันพัฒนาธุรกิจอย่างยั่งยืน, 2557 :ออนไลน์)

นับตั้งแต่ปี 2557 เป็นต้นมา เรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ CSR ถูกระบุไว้เป็นหัวข้อหนึ่งที่บริษัทจดทะเบียนจะต้องดำเนินการเปิดเผยข้อมูลข้อมูล โดยได้เปิดทางเลือกให้สามารถเลือกปฏิบัติตามความสมัครใจ องค์กรต่างๆ ได้ออกมาส่งเสริมและสนับสนุนให้ธุรกิจมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น รวมถึงองค์กรระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐานสากล International Organization for Standardization หรือ ISO ก็ได้ร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชนในการออกมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม ISO guidance Standard on Social responsibility – ISO 26000 โดยมุ่งหวังให้องค์กรบูรณาการความรับผิดชอบต่อสังคมเข้ากับกลยุทธ์ ระบบและการปฏิบัติการขององค์กร โดยอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจในการนำไปใช้ และสำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม (สมอ.) ก็ได้พยายามผลักดันให้ธุรกิจไทยนำ ISO 26000 มาปฏิบัติและมีแนวโน้มที่จะเป็นมาตรฐานที่มีการรับรอง (ราชกิจจานุเบกษา, 2554)

จากการศึกษาของอัญญา กัลยาเรือน (2558) พบว่าหากธุรกิจมีความรับผิดชอบต่อสังคม และได้ทำการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม จะทำให้เกิดผลดีต่อธุรกิจ ในมุมมองของบุคคลภายนอกทั้งผู้มีส่วนได้เสียและผู้ลงทุน โดยแสดงให้เห็นในรูปของความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ การศึกษาแสดงให้เห็นว่าความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอีกหนึ่งข้อมูลที่นักลงทุนได้นำมาใช้ในการตัดสินใจควบคู่กับข้อมูลทางการเงิน เพื่อเพิ่มความมั่นใจให้นักลงทุนว่าหากธุรกิจนั้นมีความรับผิดชอบต่อสังคมและตระหนักถึงผู้มีส่วนได้เสีย ผู้ลงทุนก็จะเกิดความมั่นใจในการลงทุน ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนในธุรกิจนั้นๆ (พรวิติ วัฒนากลาง, 2552)

ที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาใดศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลประกอบการด้านการเงินเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยตรง ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลประกอบการด้านการเงินของกลุ่มบริษัทที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพื่อให้ทราบว่าการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมมีความสัมพันธ์อย่างไรกับผลประกอบการด้านการเงินและมีความสัมพันธ์ในทิศทางใด

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลประกอบการด้านการเงินของกลุ่มบริษัทที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับผลประกอบการด้านการเงินของกลุ่มบริษัทที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. เพื่อสร้างความตระหนักและให้องค์กรเล็งเห็นถึงความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม

3. เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานภาครัฐ นักลงทุน ประชาชน และหน่วยงานอื่นๆ นำผลการศึกษาไปวิเคราะห์และผลักดันให้เกิดการพัฒนาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม

1.4 นิยามศัพท์

การเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลส่วนของความรับผิดชอบต่อสังคมตาม 7 หัวข้อหลักของร่างมาตรฐานสากลว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO Guidance Standard on Social Responsibility – ISO 26000)

ผลประกอบการด้านการเงิน หมายถึง ความสามารถในการทำกำไรของบริษัท โดยพิจารณาจากอัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และอัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น

กลุ่มบริษัทที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม หมายถึง บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง ทรัพยากรและเทคโนโลยี (อริยพงษ์ พันธุ์ศรีวงศ์, 2559)